

FIȘA DISCIPLINEI
1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	LITERE
1.3 Departamentul	Socio Umante
1.4 Domeniul de studii	Teologie Ortodoxă
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studii / Calificarea	Teologie Pastorală
1.7 Forma de învățământ	IF – învățământ cu frecvență
1.8 Codul disciplinei	61.00

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Teologie Liturgică 3						
2.2 Aria de conținut	Liturgica						
2.3 Responsabil de curs	Lector Univ. dr. Teofil STAN – teofilstan72@gmail.com						
2.4 Titularul activităților de seminar	Asistent Univ. dr. Marius SABOU mariussioan@yahoo.com						
2.5 Anul de studiu	IV	2.6 Semestrul	1	2.7 Tipul de evaluare	C	2.8 Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar / laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar / laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat					10
Examinări					5
Alte activități.....practica liturgica in biserica.....					18
3.7 Total ore studiu individual	88				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului / laboratorului / proiectului	

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p><i>Liturgica specială</i> se predă în cursul anului IV (semestrele VII și VIII) și are ca obiectiv studierea teoretică și practică a unităților fundamentale ale cultului, unități care alcătuiesc substanța serviciului liturgic zilnic al Bisericii ortodoxe (cele șapte Laude bisericești și Liturghia), la care se adaugă Tainele (Sacramentele) și Ierurgiile. Se are în vedere originea, structura inițială și evoluția unităților de cult, expresia formală sau rânduiala officierii slujbelor în practica zilnică a Bisericii, precum și exegeza sau interpretarea lor. Pentru o mai bună înțelegere a spiritului și funcției sacramentale a unităților de cult ce dau viață tradiției liturgice și sacramentale ortodoxe, acestea sunt prezentate, acolo unde este cazul, într-o perspectivă comparativă cu elementele similare ale cultului Vechiului Testament sau ale cultului Bisericilor vechi-orientale, Bisericii romano-catolice și confesiunilor protestante.</p> <p>Studierea unitățile cultului ortodox se face dintr-o întreită perspectivă: a. istorică (geneza și evoluția acestora în istoria Bisericii), b. tipiconală (structura formală sau rânduiala tipiconală a slujbelor) și c. exegetică (explicarea și interpretarea riturilor care compun substanța unităților de cult, sau simbolismul acestora). <i>Teologia liturgică</i> are o importanță fundamentală pentru formarea sacerdotală și pastorală a studenților teologi, avându-se în vedere că aceștia se pregătesc să devină atât persoane liturgice, adică săvârșitori ai cultului în comunitățile euharistice ale Bisericii, cât și exegeți sau interpreți ai acestuia în fața credincioșilor. De o importanță majoră este și faptul că <i>Teologia liturgică</i> inspiră studenților simțul responsabilității față de unul dintre fondurile esențiale ale patrimoniului spiritualității europene, într-o vreme în care maladia secularismului întreține o situație de criză profundă, ce se exprimă nu doar prin mediocritate culturală, abandon iresponsabil în zona emoțiilor superficiale și resemnare fatalistă, ci și prin tot mai frecvente forme de religiozitate aberantă sau nocivă nu doar pentru sănătatea spirituală a comunităților ci și pentru unitatea spirituală a Europei.</p>
Competențe fundamentale	<p>Inițierea studenților în tainele cultului sau ale vieții sacramentale și liturgice a Bisericii prin însușirea cunoștințelor teoretice și practice despre esența, principiile generale, geneza, cristalizarea și evoluția istorică a instituțiilor și formelor de expresie ale cultului Bisericii din perspectiva teologiei ortodoxe. În acest sens, <i>Teologia liturgică</i> definește conceptele și categoriile capabile să exprime natura esențială a experienței liturgice a Bisericii. Sarcina disciplinei constă în a da o bază teologică întregii tradiții liturgice și sacramentale a Bisericii, fără a neglija dimensiunea filosofică și culturală a cultului</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ol style="list-style-type: none"> 1. Formarea conștiinței liturgice a studenților teologie care se pregătesc pentru a fi hirotoniți. 2. Identificarea pericolelor care conduc la rutină în slujirea liturgică. 3. Slujirea liturgică în contemporaneitate.
7.2 Obiectivele specifice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Însușirea cunoștințelor privitoare la instituirea și dezvoltarea cultului divin. 2. Cunoașterea temeinică a rânduielilor de cult. 3. Cunoașterea conținuturilor teologice și duhovnicești ale slujbelor divine. 4. Dezvoltarea capacităților de săvârșire a slujbelor divine. 5. Familiarizarea cu aspectele practice ale slujirii liturgice.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	
An IV Semestrul I		
Introducere în Liturgica specială		

Laudele Bisericești	
Cap. 1: Noțiuni generale despre cele șapte Laude bisericești	
Cap. 2: Istoria Laudelor bisericești. Formarea serviciului divin public zilnic al Bisericii	
Cap. 3: Vecernia - Rânduiala slujbei	
Cap. 4: Litia	
Cap. 5: Pavecernița	
Cap. 6: Miezonoptica	
Cap. 7: Utrenia. Noțiuni introductive și rânduiala slujbei	
Cap. 8: Ceasurile liturgice	
Cap. 8-14 Sfânta Liturghie	
Liturghia creștină în Biserica Veche	
Ființa și instituirea Sfintei Liturghii	
Riturile liturgice și Liturghiile creștine de azi	
Liturghiile Ritului Bizantin	
Timpul și locul săvârșirii. Obiectele necesare pentru săvârșirea Sfintei Liturghii	
Săvârșitorul Sfintei Liturghii și pregătirea lui pentru slujbă	
Rânduiala Liturghiei Sfântului Ioan și a Liturghiei Sfântului Vasile	
Explicarea și simbolismul Sfintei Liturghii	
Liturghia Darurilor mai înainte sfințite	
	prelegerea, conversația, problematizarea, învățarea prin cooperare, explicația, exercițiul, demonstrația
VI. Bibliografie:	
1. Braniște, Pr.Prof.Dr. Ene, <i>Liturgica generală</i> , ediția a II-a, București, 1993.	
2. Idem, <i>Liturgica specială</i> , București, 1980.	
3. Idem, <i>Cultul Bisericii Ortodoxe față de cultul celorlalte confesiuni creștine și al sectelor din țara noastră</i> , în "S.T.", 1951, nr. 1-2.	
4. Idem, <i>Cultul Bisericii creștine din Orient</i> , în "Ortodoxia", 1961, nr. 1.	
5. Idem, <i>Originea, instituirea și dezvoltarea cultului creștin</i> , în "S.T.", 1964, nr. 3-4.	
6. Idem, <i>Problema unificării calendarului în bisericile ortodoxe</i> , în "O", 1955, nr. 2.	
7. Idem, <i>Cinstirea Maicii Domnului în cultul ortodox și formele ei de exprimare</i> , în "O", 1980, nr. 3.	
8. Idem, <i>Viața lăuntrică a preotului și mijloacele ei de exprimare</i> , în "B.O.R.", 1956, nr. 1-2.	
9. Cabasila Nicolae, <i>Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos</i> , trad. de Pr.Prof. Ene Braniște și Pr. Teodor Bodogae, București, 1989.	
10. Cândea, Pr.Prof.Dr. Sp., <i>Necesitatea unității pascale creștine</i> , în "M.A.", 1965, nr. 4-5.	
11. Felmy, Karl Christian, <i>De la Cina de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe - un comentariu istoric</i> , Ed. Deisis, 2004.	
12. <i>Liturghierul</i> , București, 2012.	
13. Makarios Simonopetrul, <i>Triodul explicat</i> , trad. de Diac. Ioan I. Ică Jr., Editura Deisis, Sibiu, 2000.	
14. <i>Molitfelnic</i> , București, 2013.	
15. Necula, Pr.prof.dr., Nicolae, <i>Tradiție și înnoire în slujirea liturgică</i> , vol. I, Galați, 1996 ; vol. II, Galați, 2001 ; vol. III, București, 2005 ; vol. IV, București, 2010.	
16. Idem, <i>Biserică și cult pe înțelesul tuturor</i> , București, 1996.	
17. Idem, Rubrica pe teme liturgice din fiecare număr al publicației "Vestitorul Ortodoxiei".	
18. Sava, Pr.Conf.Dr. Viorel, <i>Taina Mărturisirii în riturile liturgice actuale</i> , Editura Trinitas, Iași, 1999.	
19. Idem, <i>Ghidul mamei creștine</i> , Editura Erola, Iași, 2001.	
20. Idem, "...Căci nu sunt măsuri pentru posibilitățile Duhului", în "Analele Univ. «Al.I. Cuza» - Teologie", Iași, 1995-1996.	
21. Idem, <i>Taina Nunții - aspecte liturgice, duhovnicești și pastoral-misionare</i> , în "Teologie și Viață", IV (1994), nr. 11-12.	

22. Idem, *Cultul Maicii Domnului în Catholicism și Ortodoxie*, în “Analele...”, II (1993-1994).
23. Idem, *Inovațiile în cult – singularizare liturgică*, în “Analele...”, Iași, 1999-2000.
24. Schmemmann Al., *Liturghie și Viață*, trad. de Pr. Viorel Sava, Editura Erota, Iași, 2001.
25. Streza, I.P.S. Dr., Laurențiu, *Tainele de inițiere creștină*, Ed.Trinitas, Iași, 2002.
26. Taft, Robert F. S.J., *A History of the Liturgy of St. John Chrisostom*, vol. IV, *The Diptychs*, în „Orientalia Christiana Analecta”, 238, Pontificium Institutum Studiorum Orientalium, Roma, 1991.
27. Vintilescu, Pr. Petre, *Liturghierul explicat*, ediția a II-a, București, 1998.
28. Idem, *Spovedania și duhovnicia*, ediția a II-a, Alba Iulia, 1995.
29. Idem, *Ora sau vremea din zi pentru săvârșirea Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite*, în “S.T.”, 1952, nr. 1-2.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul științific / cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice / promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice / valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile științifice / implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice / angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane - instituții cu responsabilități similare / participarea la propria dezvoltare profesională)

10. Evaluare

Forme de activitate	Evaluare (detaliere)	Procent din nota finală
Examen	La stabilirea notei finale se iau în considerare: Răspunsul la examen	60%
	Testarea periodică prin susținerea unei teme / lucrări de seminar	20%
	Verificarea continuă prin prezență și activitatea la orele de seminar	10%
	Participarea la cursuri în proporție de 80% din nr. de ore susținute	10%

10.6 Standard minim de performanță

Cerințe minime pentru nota 5:

- Deținerea elementelor de conținut fundamentale pe baza cursului predat și pus la dispoziție
- Susținerea obligatorie a referatului de seminar
- Prezența la curs și seminar (stabilită)

Cerințe pentru nota 10:

- Cunoașterea excelentă a conținutului pe baza cursului
- Aprofundarea răspunsurilor prin executarea unor mișcări/ momente liturgice la sala de seminar sau la biserică

Ușurința/naturalitatea cu care se execută/explică anumite momente liturgice din Sfintele Slujbe.

Data avizării în Consiliul Departamentului
10.07.2023

Semnătura directorului de departament
Conf. Univ. dr. Adrian Vasile CHIRA

Data aprobării în Consiliul Facultății de Litere
13.07.2023

DECAN,
Conf. Univ. dr. Mircea Fărcaș